

10 klíčových termínů pro tvorbu interpretačního výstupu

Fenomén / jev

Něco, co můžeme na daném místě uchopit a pochopit pomocí smyslového vnímání. Je vždy důležité zdůraznit jednotlivost a jedinečnost fenoménu – např. „osobnost“ konkrétního stromu spíše než jeho příslušnost k určitému druhu.

Téma

Blíže identifikuje interpretovaný jev např. jako „jehličnan“. Neobsahuje však žádnou popisnou větu.

Sdělení

Je to „maják“, který vám ukazuje cestu. Sdělení je vyjádřeno celou větou a vede přímo k jádru, k podstatě věci – často je to proto, že je v něm obsažena jakási „hlubší pravda“, něco univerzálního, obecně platného – viz níže Univerzálie.

Fakta

Faktická tvrzení; např. „Vydry mohou v průběhu noci urazit velké vzdálenosti“. Fakta by vždy měla podpořit jak význam prezentovaného fenoménu, tak příslušné sdělení.

Význam

Díky němu může fenomén v účastnících vyvolat emocionální reakci – například úctu, bázeň, údiv, zvědavost, ohromení, smutek, zlost. (Význam fenoménu je zde nahlížen spíše v emocionálním než intelektuálním kontextu.)

Univerzálie

Obecné pojmy spojené s hodnotami, které se dotýkají téměř každého – proto jsou tyto hodnoty i obavy z jejich ztráty pro většinu z nás společné. Patří sem pojmy jako rodina, přátelství, tragédie, bolest, změna, péče, svoboda a zjetí, láska a nenávisť, život a smrt.

Stepping stones, tzv. „nášlapné kameny“ / pomocné techniky a prostředky

V kurzu průvodců se jimi rozumí pomocné techniky a prostředky, které nás při přípravě interpretačních procházek nebo výstupů snadněji dovedou k cíli. Jsou dvojího druhu:

Metodické:

popis (pozorování), vysvětlení, vyprávění (dobrodružná historka, pohádka, legenda, vtip), vyjádření pomocí prostředků divadelního umění (poezie, rým, píseň, melodie), stimulace smyslového vnímání, povzbuzení představitivosti (např. využití tvarů skal nebo stromů), předvádění, ilustrace – názorné zobrazení (fotografie, kresba, statistika), pátrání po odpovědích (pokusy), hra (také hraní rolí)

Rétorické (mluvený projev):

srovnání	Tato kůra je tenká jako pergamenový papír.
příklad	Sovy by se tady cítily jako doma.
slova kreslí obrázek	Tyto starověké vázy mají velké uši.
posun perspektivy	Kdybychom my byli na místě toho uhlíře, ...
polidštění	... a pak si kůrovec pomyslí ...
protiklady	Někteří pracovali doma, jiní trávili celé dny v této továrně.
jasný rozpor	Mrtvé dřevo žije!
citát	Jak řekl Hermann Hesse: Stromy jsou svatyně.

Otevřená otázka

Odpověď na takovou otázku nelze předvídat. Např. „Připomíná vám tento pach nějaké místo?“

Pomůcka

Pomůcky nebo také rekvizity jsou například převleky, lupy, dalekohledy, detektory netopýrů aj.

Formace / tvar skupiny

Způsob, jakým je vaše skupinka uspořádána na místě, kde mluvíte – např. stojí v půlkruhu naproti vám. Nejvhodnější je, když účastníci prohlídky, vy a fenomén, o kterém mluvíte, tvoří trojúhelník. Změna formace často vede k nečekaným odhalením, která jsou důležitým prvkem interpretace.